

Cartea colegului meu

Scurt Istoric al Învățământului din Comuna Găgești (I)

„Și în viață, în simțire, în scris, în gând... rămâne mai ales ce ai dat altora, ce ai lăsat de la tine, ce ai jertfit.”

Nicolae Iorga

Pe veche și frumoasa Vale a Elanului, există satul numit Găgești, așezat între dealuri acoperite de păduri tinere și liniștite și traversate de cursuri firave de ape. Cine calcă pe aici și dorește să cunoască oamenii satului (devenit comună), ca și pe cei ai satelor învecinate, nu poate să nu remarce munca dascălilor hotărâți să ducă lumina învățării în sufletul și mintea copiilor acestor locuri.

Aici, de decenii, și-a început și desfășurat întreaga activitate didactică noul intrat în pensie, profesorul de istorie Ioan Iacom, fie la catedră, fie în calitate de manager școlar. Între cei mulți care au aprecieri pozitive la adresa domniei sale se numără și doamna profesoară Gabriela Plăcintă - actualul Inspector Școlar General al Județului Vaslui. Iată o frântură din ele: "Un om modest, blajin, gospodar și mai cu seamă un dascăl cu HAR. Mi-l amintesc încă din primii mei ani de activitate de la întâlnirile cu profesorii de geografie și, mai apoi, cu directorii. În ambele cazuri, l-am perceput ca pe un coleg bine pregătit profesional, interesat să se autoperfecționeze, să țină pasul cu tot ce e nou, dar mai cu seamă am remarcat un mare bun simț al omului profund și serios al satelor de altădată... E pentru mine o personalitate interesantă, un amestec de simplitate, distincție intelectuală și modestie pe care nu ai cum să n-o îndrăgești și să o respecti." Creionarea doamnei inspector general îmi place foarte mult, pentru că, întâi de toate, este reală.

Pornind de aici, îți pui mediat problema: între cele lăuate altora, nu cumva profesorul Ioan Iacom a lăsat și ceva scris? Răspunsul este afirmativ. Între altele, a scris cartea intitulată: "Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești", apărută la Editura DACRI, Bârlad, 2013.

Structura cărții este următoarea: "Introducere", trei capitole, "Concluzii", "Anexe" și "Bibliografie."

În "Introducere", profesorul Ioan Iacom consideră că a „nu scrie despre faptele înaintașilor noștri din școală ar fi o impietate”. În același timp, a exprimat mulțumiri celor care l-au sprijinit spiritual și material în apariția acestei lucrări, între care și soției domniei sale (Valentina), „care a manifestat înțelegere în demersul acestei cărți”.

Capitolul I: "Școlile din comuna Găgești în anii 1883-1948", conține opt subcapitole. Se

începe cu Școala din Găgești, făcându-se mai întâi referiri generale despre începuturile învățământului public din satele care compun astăzi comuna: Găgești, Giurcani, Tupilați și Peicani.

Din informațiile existente, învățătura de carte, în aceste sate, se făcea pe lângă biserici și mănăstiri, unde copiii sătenilor erau învățați să citească, să scrie și să socotească.

Epoca Unirii a adus și o nouă atitudine față de școală, concretizată în Legea Instrucțiunii Publice. Aceasta prevedea că instrucția elementară este obligatorie pentru toți copiii de ambele sexe și că în fiecare comună rurală se va înființa cel puțin câte o școală, încadrată cu un învățător. În satele comunei Găgești, legea nu s-a putut aplica din cauza lipsei învățătorului, ori a localului, ori a mobilierului didactic.

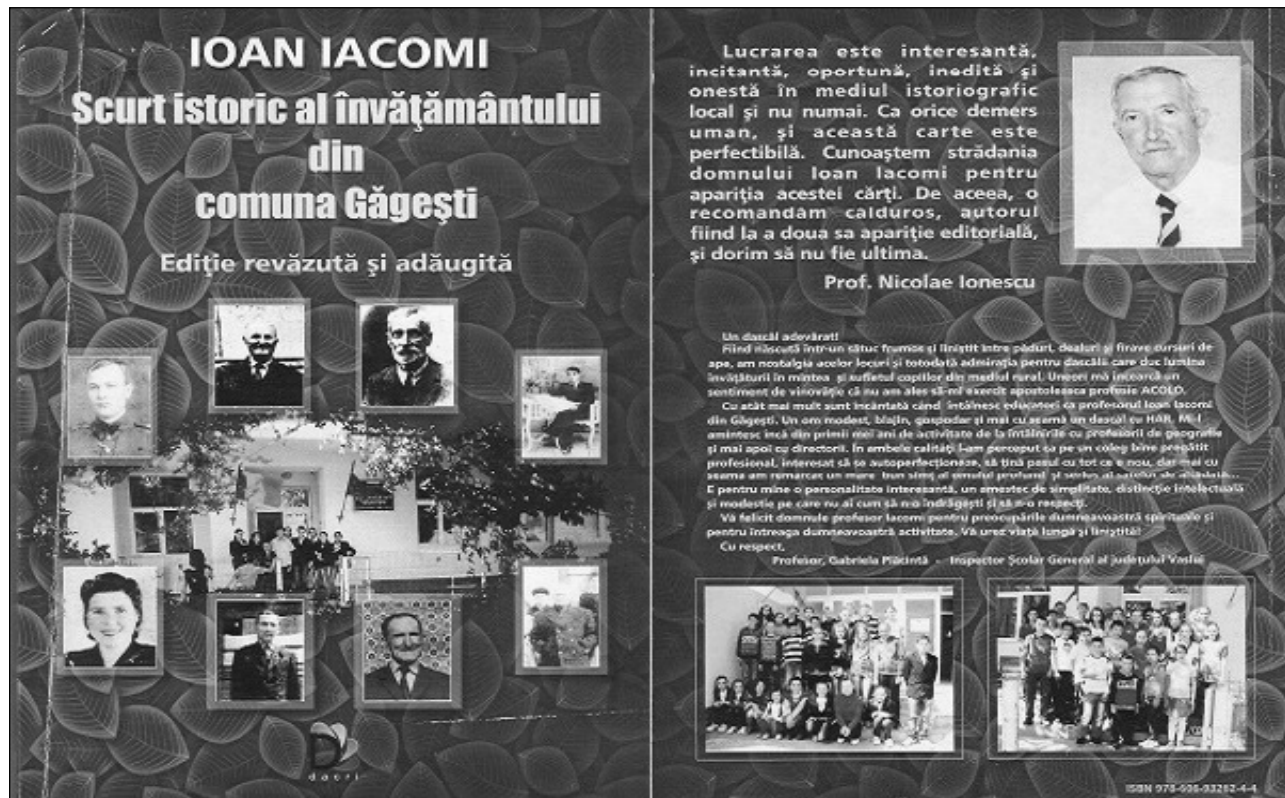
În satul Găgești, prima școală s-a înființat la 12 noiembrie 1883. Învățătorul, absolvent de școală normală, se numea Constantin Mircea, școala fiind frecventată de 33 de elevi. Învățătorul s-a confruntat cu mari lipsuri materiale în desfășurarea activității școlare, cu toate demersurile făcute la Prefectura Fălciu. Primarul nu a dat nici un fel de sprijin legal școlii. Cu toate acestea, la sfârșitul primului an școlar, cunoștințele elevilor erau mulțumitoare, deși slaba frecvență împiedica programul școlar. Învățătorul Constantin Mircea s-a dovedit a fi "un adevărat martir al școlii", așa cum preciza revizorul școlar în Condica de inspecții școlare.

Neluându-se nici o măsură pentru ameliorarea stării mizerabile în care se găsea localul școlii, de către primar, Revizorul Școlar al Județului Fălciu desființează școala și hotărăște mutarea ei în satul Giurcani, unde s-a găsit un local adecvat și unde erau mai mulți copii de vârstă școlară.

În anul 1908, în satul Găgești s-a construit un local de școală, din cărămidă, compus dintr-o sală spațioasă, o cancelarie și un hol având o suprafață de 105 m.p. Aceasta a determinat înființarea la Găgești a unei școli frecventată și de copii din satele Urdești și Popeni de Elan. Aici a existat, până în 1930, o mare fluctuație de cadre didactice. Dintre acestea, se evidențiază Dumitru Coatu și Mihail Mircea. În anul școlar 1916-1917, școala a fost închisă din cauza războiului, cursurile reluându-se în anul următor. Din cauza izbucnirii tifosului exantematic, frecvența a fost atât de slabă, încât la examenul de absolvire din 11 iunie 1918 s-a prezentat numai un elev din cei 19 înscriși.

Începând cu anul 1930, la Școala Găgești va exista stabilitate pe post, prin prezența ilustrului învățător Ion Arteni, care a desfășurat o activitate meritorie timp de 38 de ani. El s-a evidențiat prin puterea de muncă dăruită ridicării oamenilor satului la lumină, prin pricepera pedagogică și prin dragostea față de oameni.

Începând cu anul școlar 1934-1935, la Găgești se înființează cursul complementar de șapte clase, fiind înscriși în clasa a V-a 20 de elevi.

În timpul celui de Al Doilea Război Mondial, Școala Găgești a întâmpinat multe dificultăți. Învățătorul Ion Arteni a fost mobilizat pe front și a fost suplinat de preotul Ion Popa.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 a afectat grav clădirea școlii, finalizarea reparațiilor capitale realizându-se la 12 ianuarie 1942. În tot acest timp, cursurile școlare au fost ținute în locuința învățătorului Ion Arteni, fără plata chiriei. La data de 1 ianuarie 1942, s-a înființat o cantină școlară unde se serveau masa 40 de elevi.

Școala din Giurcani, înființată la 20 noiembrie 1898, ca urmare a desființării Școlii Găgești, a funcționat într-un local donat provizoriu de Zoe Botez. La această școală veneau și elevii din satele Găgești și Peicani. Prin stăruința învățătorului Constantin Mircea, s-au înființat un dormitor și o cantină școlară. Începând cu anul școlar 1910-1911, s-a înființat școala pentru adulți. Învățătorul Constantin Mircea avea preocupări permanente pentru perfecționarea didactică. Făcându-i o inspecție, la data de 9 decembrie 1911, revizorul școlar Ion Bordea menționa în procesul verbal de inspecție următoarele: "(...) domnul Constantin Mircea, dascăl veteran, mai pune și restul de energie în serviciul școlii și pentru luminarea acelora pentru care a fost chemat. Cu glas blajin și vesel, surzând chiar, așa face lecțiile bătrânului și istovitul dascăl Mircea. Față cu vârsta, față cu familia împovărată, față cu timpurile care de multe ori i-au fost vitrișe și față cu rezultatele ce oglindesc Școala Giurcanilor, dascălul Mircea acum când este la asfințitul soarelui de carieră, merită să slujească tinerilor care vor avea fericirea să-l cunoască în școală pe domnul Constantin Mircea". Acest cadru didactic a fost un

exemplu pentru săteni și în ceea ce privește modul cum și-a crescut și educat cei șapte copii: un profesor la Academia Comercială, un profesor de istorie, un administrator în domeniul viticulturii, un impegat CFR, un fermier, o învățătoare și un preot.

Cu toate că frecvența a fost slabă, școala a funcționat și în timpul războiului pentru întregirea neamului 1916-1918.

Un demn urmaș al lui Constantin Mircea a fost învățătorul Ioan Chichiță, care a predat la această școală vreme de 40 de ani și care a fost un învățător complet. Amintim doar faptul că stricăciunile localului școlii, pricinuite de cutremurul din 1940, au fost reparate cu banii învățătorului Chichiță. În anul școlar 1940-1941, s-a înființat al doilea post de învățător.

Școala Tupilați a luat ființă în anul 1905, fără a avea local propriu. Primul învățător a fost Constantin Neștan, un dascăl harnic, priceput și cu multă trageră de inimă pentru activitatea profesională. O serie de realizări la această școală sunt legate de numele Mihai Cozma, învățător care s-a dovedit a fi un model de conduită și de implicare în viața școlii și a satului, impunând respect și admirație și onorând cum se cuvine instituția școlară. Din inițiativa lui s-a construit, între anii 1913-1915, un nou local de școală, cu contribuția sătenilor și a Casei Școalelor. Școala Tupilați a primit până la 15 septembrie 1923 și elevii din satul Poșta Elan. În 1925, se înființează al doilea post de învățător. Învățătorul Mihai Cozma a fost, între anii 1929-1931, revizor școlar, dovedindu-se intransigent și cu simțul datoriei. A avut preocupări în privința școlarizării adulților și a înființat un cor bisericesc pe două voci. După 1930, în sat s-a dat în folosință locuința directorului.

Începând cu anul școlar 1923-1924, s-a înființat și cursul complementar, iar la 25 septembrie 1941, un al treilea post de învățător.

Școala din satul Peicani a fost înființată la 15 noiembrie 1913, beneficiind de la început de încadrare cu învățători calificați. Din cauza războiului, este închisă în anul școlar 1916-1917 și apoi deschisă la începutul anului școlar următor, avându-l învățător pe Ion Delcea. Școala nu a beneficiat de un local adecvat, iar frecvența elevilor era slabă. Cu toate acestea, elevii aveau cunoștințe mulțumitoare la toate obiectele de învățământ. În anul școlar 1925-1926, se înființează cursurile pentru adulți. S-a remarcat în această perioadă învățătorul Augustin Bahrim, prin calități didactice deosebite și prin rezultate școlare obținute de elevii săi. El este cel care, în septembrie 1930, va da în folosință un local de școală, având o sală de clasă, o cancelarie și un hol. Autorul mai menționează că în acest sat, la 27 august 1933, s-a înființat Societatea Culturală "Virgil Caravitan" și că în anul școlar 1933-1934, s-a înființat al doilea post de învățător, iar în anul școlar 1940-1941, un al treilea post.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 a produs avarii serioase localului școlii. Școala a fost reparată în octombrie 1944 de învățătorul Gheorghe Surdu, cu banii proprii.

Urmează patru subcapitole tratate la general, deși cuprind lucruri interesante referitoare la situația învățământului dintre anii 1883-1948. Este vorba de „Formarea și perfecționarea corpului didactic al școlilor primare”, „Cercurile culturale”, „Asigurarea bazei materiale a școlilor” și „Inspecția școlară”.

- continuare în numărul viitor -

■ Profesor Dumitru V. Apostolache

